

Per un grapat de dòlars

Benvingut, Mister... Al conegut títol del film de Berlanga ja s'hi pot afegir un nom català, mallorquí o valencià quan es parla de Cuba; la frase s'ha convertit en la rebuda més usual de les dotzenes de xiquets que esperen a la porta dels hotels per fer de guies, enllustar sabates i mil oficis més; tots els recursos són bons per a aconseguir un parell de dòlars, cosa que equival, al canvi del mercat negre, a dos-cents pesos i a dues setmanes de feina, una quantitat que a penes arriba per a comprar un pollastre i alguns llegums.

La crítica situació econòmica que travessa l'illa, a conseqüència del bloqueig econòmic nord-americà, agreujada per la caiguda de l'ex-URSS i dels països del l'Est, ha fet que Cuba busque la solució del seu enclaustrament comercial en Europa i Sud-amèrica. Han estat, sobretot, empresaris catalans, espanyols, italians, holandesos i alemanys, en sectors com el turisme i els serveis, els que han vist Cuba com un mercat potencial d'onze milions de persones. Pensem que l'illa, que a distància pot semblar petita, és més gran que no Hongria, Portugal i Irlanda i un poc menys que Grècia o Bulgària.

Empreses dels Països Catalans lluiten per fer-se un lloc en l'economia cubana, en procés de transformació, malgrat la rigidesa del règim castrista.

D'una altra banda, Cuba és al centre geogràfic del Carib i, per tant, punt central d'exportació a Centramèrica, aspecte aquest que no s'escapa a les més de tres-centes companyies catalanes i espanyoles que mantenen relacions comercials amb Cuba. La majoria operen en àrees com l'hoteleria i la manufactura de productes. Últimament hi arriben inversors d'altres sectors, atrets per la novetat del mercat i per l'oportunitat de rebre un tracte preferencial del Govern cubà, que prova així d'enfrontar-se al bloqueig.

Contra les cordes. La segona revolució que viu l'illa va transformant el paisatge cubà: més d'una dotzena d'hotels en construcció, urbanitzacions i platges arranjades, a punt per a rebre milers i milers de turistes. El camí cap a l'economia de lliure mercat ja és obert. El funcionament d'empresa privada ha arribat fins i tot als símbols més emblemàtics de la revolució cubana: l'hotel Habana Libre, l'antic Hilton de Batista, on Fidel Castro fou objecte d'un intent d'enverinament el març de 1962, ara s'anomena Havana Guitart. Això és així per un acord signat fa dos anys entre la corporació Cubanacán i el grup hotelier català

Hotel Riu Las Morlas. El Govern cubà dóna moltes facilitats a la instal·lació de complexos hotelers de capital estranger.

propietat de Climent Guitart. Aquesta empresa ha acordat la gestió i la remodelació d'hotels en la capital i Varadero, on el desembre de l'any passat Fidel Castro mateix acudí a presidir la inauguració del nou Guitart Gayo Coco, una illa situada al nord de Cuba, completament verge i el doble de gran d'Eivissa. Allí el cap d'estat cubà va dir públicament que el turisme estava cridat a ser la nova font de riquesa que havia de salvar la nació cubana. El vocabulari del "pare de la pàtria" ha adquirit aquests últims anys nous termes, com ara cost, productivitat, beneficis o contractes.

La línia marcada pel grup Guitart, per al qual Cuba és la primera incursió a l'estranger, és seguida per firmes mallorquines com Riu, Iberostar o el Grup Sol Melià, companyies que ja fa més anys que són en el Carib. El Grup Sol fou la societat que formà la primera experiència empresarial mixta amb el Govern cubà l'any 1989. Actualment té en funcionament tres hotels i n'hi construeix un altre, en el qual ha invertit més de cent milions de dòlars. Iberostar i Riu Hotels han tancat contractes amb el Govern per gestionar establiments en l'Havana i Varadero. Però aquestes gestions, en les quals també participen amb capital inversor entitats com Endesa o l'ONCE, van més enllà: inclouen acords de formació, escoles d'hoteleria i instal·lació de serveis de recepció al país, com el que signaren Cubatur i el Grup de Viatges Ibèria, empresa balear que s'encarregarà en tota l'illa de la recepció de clients a l'arribada a l'aeroport, i també dels trasllats, del lloguer de cotxes, d'excur-

Moltes empreses catalanes es plantegen de fer inversions a Cuba, un mercat gairebé verge d'onze milions d'habitants. El tracte dels negocis, no obstant, no és mai directe amb els professionals del ram, sinó amb el Govern cubà.

sions, etc. Tot plegat, una inversió que superarà els 4.000 milions de pessetes.

Carlos Pereda, responsable del Grup Sol a Cuba, opina: "Hem guanyat la partida als nord-americans i ja estem ben situats, encara que ells, tot i el bloqueig, hi continuen fent contactes mitjançant filials canadenques. Fa poc, Fidel va rebre un grup de 50 majoristes d'empreses de viatges dels Estats Units".

Tots els sectors. La màxima segons la qual col·laborar ara amb Cuba és apostar pel futur de l'illa i del Carib, és també seguida per l'italià Luciano Benetton. Aquest important empresari del sector de la moda va mantenir una entrevista amb Fidel Castro a bord d'un iot privat i va anunciar que obriria una cadena de botigues a Cuba. Igual va fer Pierre Cardin, el conegut modista francès, que fou un dels inversors pioners en la Xina fa divuit anys.

Però no tot són inversions milionàries. L'empresari català Jordi Escarrà anà a Cuba, fa quatre anys, de vacances i s'hi va quedar. Ara té obert un restaurant especialitzat en productes de la mar en Bahía de Cienfuegos. A més, Escarrà és assessor de l'empresa estatal Cubanacán.

Una firma familiar de Vila-real, Mayen Industrial, va arribar fa mig any a l'acord de crear una empresa conjunta amb el Govern cubà per fabricar pintures, una decisió que la companyia prengué després de suportar la dura competència que hi havia al mercat espanyol. També d'aquest sector —el de pintures—, hi ha

a Cuba una corporació d'empres valencianes, tot just en fase de negociació, entre les quals destaca Greco, propietat del líder d'Unió Valenciana, Vicent González Lizondo.

Des de les petites i mitjanes empreses fins a les grans corporacions, Cuba representa un camp de sortida davant el mercat europeu, ja reduït, i un país verge en serveis i infraestructures. Aquesta última circumstància és la que vol aprofitar el grup Aigües de Barcelona per construir a Cuba una filial que subministre aigua a totes les noves construccions hoteleres de Varadero, i així hi aportaria tecnologia i personal.

L'entrada d'empreses occidentals a l'illa ha fet que s'haja de reformar la Constitució per poder admetre capital privat, un aval necessari per als inversionistes que temien un enduriment polític i la nacionalització dels béns invertits. El Govern cubà estudia ara la manera de retallar els subsidis estatals i de crear un nou sistema fiscal.

El país caribenc ha canviat el lema "socialisme o mort", que havia dominat durant els trenta-cinc anys de règim castrista, per una tímida obertura al lliure mercat. Fidel mateix, amb seixanta-set anys, continua dient en els seus discursos que no lliurarà les armes de la revolució sense lluitar i que continuarà en la línia de països com la Xina o el Vietnam. En cercles polítics cubans defineixen el nou *status* de dictadura democràtica marxista-leninista, una opció de govern impossible en cap altre lloc del món. Per a Carlos Lage, secretari del Consell de Ministres i un dels polítics més oberturistes de Cuba, "allò que necessitem és impulsar el turisme, el capital estranger, el treball per compte propi, transformar les granges en cooperatives; en resum, l'autogestió financera".

Enmig d'un procés de reformes econòmiques com el que viu el país ara, el blocatge comercial imposat pels Estats Units ha fet de detonant perquè el Govern de Castro es planteja-

El blocatge comercial imposat pels Estats Units sobre l'illa caribenca ha fet plantejar al Govern cubà la participació de l'exterior. La difícil situació de Cuba ha estat la principal impulsora de l'economia mixta que es porta a terme cada vegada amb més assiduitat.

ra la participació de l'exterior. Una ocasió que no han desaprofitat les empreses dels Països Catalans. Les ajudes i crèdits que Espanya prometé a Fidel Castro també han servit per a subvencionar empreses mixtes a l'illa. Si el sector turístic i hotelier és el més espectacular, la resta d'activitats industrials ja es plantegen l'expansió. Firmes tan conegudes com Kelme o Alfombras Imperial i algunes empreses del marbre han fet darrerament viatges a Cuba per concretar acords. Unes altres de més modestes, com Indústries Callosines, Fomesa, Carboindasa, Reductors Cunyat i diverses del sector del moble ja fa temps que exporten a Cuba. Fins i tot agències de publicitat com Tiranosaurus, de València, viatjaren al Carib per contractar dibuixants d'animació de l'Institut

Cinematogràfic Cubà, que guanyen quatre o cinc dòlars mensuals. Però el tracte no és mai directe amb els professionals –l'estat socialista els forma i vigila–; sempre cal contractar amb el Govern, mai directament. La xifra del sou és unilateral; l'inversor fa càlculs i, si li sembla bé, ho agafa. Allò que queda molt clar per a tothom que va a Cuba a fer negocis és que el procés d'obertura és irreversible: el camí del capitalisme econòmic és obert, per molta incertesa política que encara hi haja. **Eduard Torres**

